

KRETINGOS BITININKAVIMO MOKYKLAI – 90

*Julius Kanarskas, Kretingos muziejaus Istorijos skyriaus vedėjas,
Augustas Latakas, Kretingos bitininkų draugijos pirmininkas*

Seniausios rašytinės žinios apie bitininkystę pajūryje gyvenusių vakarų baltų krašte siekia IX a. pab. Tuo metu čia lankęsis anglosaksų pirklys Vulfstanas mini, kad vakarų baltų krašte esą labai daug medaus, iš kurio gyventojai gaminasi midų.

XIII a. senieji pajūrio gyventojai kuršiai medumi ir vašku mokėjo bažnytines duokles Kuršo vyskupijos bažnyčioms. XV–XVII a. daug bitininkystės produktų buvo eksportuojama. Vien 1605–1611 m. per Klaipėdą buvo išvežta 14190 litrų medaus ir 6610 kg vaško.

XVII–XVIII a. Kretingos dvaro inventoriuose minimi bartininkai, auginę bites dvaro mišku drevėse. Pusę surinkto medaus jie privalėjo atiduoti dvarui. Sumanę persikelti gyventi į kitur, bites jie privalėjo palikti vietoje, o jų priežiūrai surasti kitą bitininką.

Iki XX a. pr. Kretingos krašte buvo paplitę neišardomo lizdo kelminiai ir šiaudiniai aviliai. Išardomo lizdo aviliai pradėjo atsirasti tik dvarininkų bitynuose.

Nuo seno bitininkavimo žinios buvo perduodamos iš lūpų į lūpas. Tik XIX a. pab. – XX a. pr. kretingiškiai bitininkai pradėjo naudotis bitininkavimo vadovėliais. Kretingą pasiekdavo 1848 m. Peterburge išleista G. D. Settegasto „Naudinga bittiū knygele, taj yra ajszkós pamokimas kajp par iszmintingą gał daug naudos nusipelnyti wĩssĩms bittelles mylentims ąnt géro“, 1909 m. J. Didžpinigaičio parašytas „Trumpas pamokinimas apie bites ir medų“, rašytojos Šatrijos Raganos (Marijos Pečkauskaitės) 1906 m. išleista „Bičių knygelė“ ir pan.

Pav 1. Kretingos bitininkų draugijos ir bitininkavimo mokyklos įkūrėjas tėvas Jeronimas Pečkaitis (1885-1925)

Tolesnės bitininkavimo tradicijos Kretingoje siejamos su vienuolyno viršininko ir Lietuvos pranciškonų komisaro tėvo Jeronimo Pečkaičio veikla (pav. 1). Į Kretingą, jis parsivežė savo bičių avilius ir įsteigė vienuolyno sode bityną, kuriame 1921 m. buvo 20 avilių (Pav 2).

Tėvas Jeronimas pradėjo vienyti kretingiškius bitininkus bendrai bitininkavimo veiklai, 1917 m. įkūrė Kretingos bitininkų draugiją „Spiečius“, kurią 1918 m. pavadino „Bite“, 1918-1920 m. įsteigė jos skyrius Darbėnuose,

Laukžemėje, Jokūbave, Jurbarko, Kaune, Šakiuose, Vadžgiryje, Didvyžiuose ir kt. 1919-1920 m. draugijos veikla apėmė visą Lietuvą, o pati organizacija buvo pavadinta Lietuvos bitininkų draugija „Bitė“ (įstatai įregistruoti 1920-X-25).

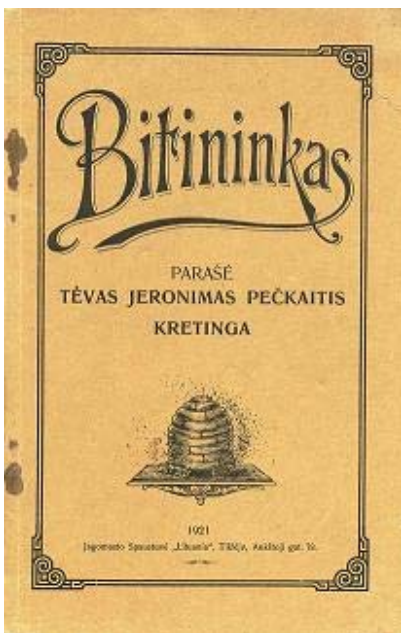
Kretingoje veikė „Bitės“ draugijos vadovybė, centrinis bitynas, avilių dirbtuvės. Paskaičiuota, kad Kretingos ir Darbėnų apylinkėse tūkstančiui gyventojų tuo metu teko 50 bičių spiečių.

Pav. 2. „Bitės“ draugijos valdyba ir centrinis bitynas Kretingoje 1919 m.

Tėvas Jeronimas daug dėmesio skyrė bitininkų švietimui ir mokymui, kultūringam bitininkavimui. Nuo 1918 m. kasmet organizavo trisavaitinius bitininkavimo kursus, o 1921-III-16 prie vienuolyno atidarė vienmetę bitininkavimo mokyklą. Manoma, kad ji veikė iki 1923 m., t. y., iki tėvo Jeronimo perkėlimo į Kauno pranciškonų vienuolyną.

1919 m. Kretingoje tėvas Jeronimas parašė, o 1921 m. Tilžėje išleido išsamų bitininkavimo vadovėlį „Bitininkas“ (pav. 3). Leidinys susidėjo iš autoriaus žodžio, 4 dalių, suskirstytų į 11 skyrių.

Pav. 3. Tėvo Jeronimo 1921 m. Tilžėje išleisto bitininkavimo vadovėlio „Bitininkas“ viršelis

Teorijos dalies I skyriuje aprašomi aviliai, bitininkavimo įrankiai ir įrenginiai, daug dėmesio skiriama pirmajam lietuviškam aviliui „Liepa“. II skyriuje rašoma apie bites, jų veisles, III – apie bičių ligas, IV – apie bičių parazitus ir medingus augalus.

Praktikos dalies V-IX skyriuose teikiami praktiniai bitininkavimo patarimai visiems metų laikams, o bitininkai raginami žiemos sezono metu gilinti savo teorines žinias.

Naudos dalyje (X skyrius) rašoma apie bitininkystės produktus, pateikiami patarimai kaip iš vaško pasigaminti žvakes, o iš medaus – midaus, acto

ir meduolių.

Veikimo dalyje (XI skyrius) tėvas Jeronimas dalijasi mintimis apie savo bitininkavimo pradžią, pateikia trumpą bitininkų draugijos kūrimosi ir veiklos istoriją, surašo 10 bitininko priedermių.

Dešimt bitininko priesakų, kuriuos 1919 m. suformulavo tėvas Jeronimas Pečkaitis:

1. *Būti bitininkų draugijos nariu*
2. *Aktyviai dalyvauti draugijos susirinkimuose*
3. *Pavyzdingai vesti savo bityną*
4. *Prenumeruoti, skaityti ir platinti bitininkų leidinį*
5. *Turėti bitininkavimo vadovėlį ir jį dažnai skaityti*
6. *Rūpintis mažiau mokačių apylinkės bitininkų švietimu*
7. *Stengtis dalyvauti „Bitės“ draugijos renginiuose*
8. *Rašyti korespondencijas į bitininkų leidinį*
9. *Parduoti atliekamą medų, vašką bitininkų draugijoms*
10. *Aukotis bitininkavimui, visuomenės reikalams ir Dievo garbei*

Tėvui Jeronimui 1925 m. mirus, bitininkystės tradicijos Kretingoje išliko, tačiau „Bitės“ draugijos centras buvo perkeltas į Kauną.

Sovietmečiu kretingiškiai bitininkai priklausė agroprekybiniam susivienijimui „Sodai“. Nuo jo atsiskyrę 1999 m. kovo 4 d. įregistravo savarankišką Kretingos bitininkų draugiją, kuri tais pačiais metais buvo priimta į Lietuvos bitininkų sąjungą.

1999 -2006 m. draugijos pirmininkė buvo Violeta Šedienė, o nuo 2006 m. – Augustas Latakas.

Domininkas Galdikas
iš Latvelių k.

Antanas Gaučys iš Rubulių k.

Stanislava Alonderienė
iš Senosios Įpilties k.

Jonas Maksvytis iš Kūlupėnų k.

Pav. 4. Ilgamečiai Kretingos krašto bitininkai

2011 m. draugija vienijo 98 bitininkus mėgėjus ir profesionalus iš Kretingos rajono, Klaipėdos ir Palangos miestų, kurie prižiūri 2500 bičių šeimų.

Vyriausias bitininkas yra Domininkas Galdikas iš Latvelių kaimo, kuris netrukus minės 90 metų jubiliejų ir prižiūri 15 bičių šeimų. 83 metų Jonas Šilinskas laiko 60 bičių šeimų. Kitais metais 80 metų jubiliejų minės Alfonsas Baltmiškis, prižiūrintis 20 bičių šeimų.

Daugiau kaip 70 metų sulaukę ilgamečiai bitininkai (pav. 4.) Vaclovas Adomavičius, Stanislava Alonderienė, Regina Anužienė, Juozas Bieliauskas, Julius Butkevičius, Domas Derkintis, Vilius Diržininkas, Antanas Gaučys, Antanas Jasas, Rimvydas Keblys, Jonas Maksvytis, Jonas Petrošius, Antanas Račinskas, Albertas Strigauskas, Augustinas Strigauskas, Zigmas Zinkevičius iš viso prižiūri per 400 bičių šeimų, o Tomas Jakevičius – 100 bičių šeimų.

Dauguma bitininkų (84) pasinaudojo valstybės skiriama parama vaistams nuo varozės erkių įsigyti ir patys davė medaus labdarai Kauno klinikų apiterapeutams bei Motinos Teresės vienuolynui Kretingoje.

Pav. 4. Kretingos bitininkų draugijos primininkas A. Latakas ir valdybos pirmininkė V. Šedienė prie draugijos įkūrėjo T. Jeronimo Pečkaičio kapo, 2011 m.

Draugija organizuoja bitininkams kursus, dalyvauja Lietuvos bitininkų sąjungos renginiuose, 2007 m. birželio 8 d. surengė konferenciją, skirtą Kretingos bitininkų draugijos 90-mečiui paminėti, o 2011 m. lapkričio 26 d. paminėjo Kretingos bitininkavimo mokyklos įkūrimo 90-metį (pav. 4.).